

**แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2***
**Administrative Guidelines for Promoting Academic Excellence in Schools
under Phra Nakhon Si Ayutthaya Education Service Area Office 2**

¹วรางคณา ขาวพิพัฒน์, ชัยยศ เดชสุระ และ วีรภัทร ภัทรกุล

¹Warangkana Kaophiphat, Chaiyot Detsura and Weeraphat Phattharakul

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: mmeewkyy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา และ 2) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา มีวิธีการดำเนินการวิจัย เป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา โดยศึกษาเอกสารและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 226 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนละ 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นด้านความเหมาะสม เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นด้านความเป็นไปได้ เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ทุกด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การนำองค์กร มี 9 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 2 กลยุทธ์ มี 7 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 3 นักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย มี 7 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มี 7 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 5 บุคลากร มี 6 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 6 การปฏิบัติงานวิชาการ มี 9 แนวทางปฏิบัติ และด้านที่ 7 ผลลัพธ์ มี 11 แนวทางปฏิบัติ รวมทั้งสิ้น 56 แนวทางปฏิบัติ และ 2) แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ทั้ง 7 ด้าน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกแนวทางปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.50 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศ; งานวิชาการ; การบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา

Abstract

This research article consisted of the following objectives: 1) to develop and validate administrative guidelines for achieving academic excellence in schools; and 2) to evaluate the effectiveness of the administrative guidelines for achieving academic excellence in schools. The study was conducted in two phases. Phase 1 involved the development of the administrative guidelines through a review of relevant documents, followed by content validity assessment by 5 experts selected through purposive sampling. The research instrument was a content validity assessment form, and the data were analyzed using the Content Validity Index (CVI). Phase 2 involved evaluating the propriety and feasibility of the proposed guidelines. The sample consisted of 226 school administrators and academic division heads from schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area Office 2, selected through simple random sampling (with 2 participants per school). The research instrument was a questionnaire, which demonstrated high reliability with a coefficient of 0.97 for propriety and 0.98 for feasibility. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and t-tests.

The findings revealed that 1) The administrative guidelines for achieving academic excellence in schools comprised 7 dimensions, with CVI values ranging from 0.80 to 1.00 across all dimensions: (i) Leadership, with 9 specific practices; (ii) Strategy, with 7 practices; (iii) Students and Stakeholders, with 7 practices; (iv) Measurement, Analysis, and Knowledge Management, with 7 practices; (v) Personnel, with 6 practices; (vi) Academic Operations, with 9 practices; and (vii) Outcomes, with 11 practices, totaling 56 specific practices. 2) The evaluation of the guidelines indicated that all 7 dimensions were of high propriety and feasibility, with mean scores exceeding the established criterion of 3.50, showing statistical significance at the .05 level.

Keywords: Excellence; Academic Affairs; Administration for Academic Excellence in Schools

บทนำ

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ได้พัฒนาขึ้นโดยอิงตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ซึ่งได้รับการรับรองจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และมุ่งสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงานตามมาตรฐานสากล โรงเรียนจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแนวทางการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศโดยการนำของผู้บริหาร และได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครู บุคลากร ตลอดจนพันธมิตรและผู้ส่งมอบ ผ่านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ด้วยทีมงานที่มีศักยภาพและความคล่องตัว โรงเรียนคาดหวังผลลัพธ์และประโยชน์ที่สำคัญจากการใช้เกณฑ์นี้ พร้อมนำข้อเสนอแนะจากการประเมินมาเป็นแนวทางพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการยอมรับในฐานะโรงเรียนต้นแบบระดับประเทศ และมีการเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้โรงเรียนอื่น ๆ

ปรับปรุงผลลัพธ์และกระบวนการทำงาน ซึ่งจะส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยก้าวทันนานาอารยประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่ทันสมัย มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในระดับสากล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ริเริ่มโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลตั้งแต่ปี 2553 โดยมีเป้าหมายพัฒนานักเรียนให้เทียบเคียงมาตรฐานระดับสากล ผ่านการบริหารระบบคุณภาพและการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิด “คุณภาพการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ” ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ OBECQA ที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในปี 2565-2568 โดยอ้างอิงเกณฑ์ TQA ล่าสุดจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ เพื่อให้โรงเรียนนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนอย่างมีประสิทธิภาพและตั้งใจพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศอย่างแท้จริง (Office of the Basic Education Commission, 2022)

การบริหารงานวิชาการในแต่ละสถานศึกษายังมีคุณภาพและมาตรฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพและการตระหนักของผู้เกี่ยวข้องอย่างสูง จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกวิชาอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ สะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน และบ่งชี้ถึงปัญหาด้านการบริหารจัดการเรียนรู้และงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อฐานความรู้พื้นฐานของผู้เรียน รวมถึงประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย (Office of Primary Educational Service Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya 2, 2024) ในปีงบประมาณ 2568 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้กำหนดแนวทางแผนระดับที่ 2 ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2566-2580) โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายให้นักเรียนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล พร้อมพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเต็มตัวของนักเรียนตามความถนัดและความสามารถ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ รวมทั้งพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและศักยภาพครู เพื่อให้โรงเรียนสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกอย่างยั่งยืน (Office of Primary Educational Service Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya 2, 2025)

งานวิชาการถือเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นหัวใจสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก เนื่องจากหน้าที่ของสถานศึกษาคือการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการโดยร่วมมือกับครู กระตุ้นเตือน และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน งานวิชาการจึงสะท้อนความสำเร็จของสถานศึกษาผ่านผู้เรียนที่เป็นผลผลิตซึ่งมีคุณภาพและมีคุณสมบัติตามหลักสูตร รวมถึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานที่กำหนด ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและสร้างประสบการณ์ที่ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร อย่างไรก็ตาม รายงานการวิจัยพบปัญหาในการบริหารงานวิชาการ เช่น ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา อัตราครูไม่เพียงพอ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดแนวปฏิบัติด้านการประเมินผลงานวิชาการ และการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง

การบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน เนื่องจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ จะช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินงานทางวิชาการให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา

และความต้องการของสังคม อีกทั้งยังเอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งนอกจากนี้ การบริหารเพื่อความเป็นเลิศยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างมาตรฐานทางวิชาการ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถผลิตและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นของการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน รวมทั้งการบริหารงานภายในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการดังกล่าวอย่างจริงจัง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการศึกษาและหาแนวทางพัฒนาปรับปรุง และแก้ไข ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสังกัด จึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี

- 1) ผู้วิจัยศึกษา ค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ และนักการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ทั้งนี้ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 1 สร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์และจัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ ไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้นจำนวน 5 คน จากนั้นดำเนินการยกร่างแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
- 2) นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมของแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดย

ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อยืนยันและตรวจสอบแนวทางประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อีกครั้ง จากนั้นผู้วิจัยนำผลมาปรับแก้ไขเพิ่มเติมตามผลการสัมภาษณ์

3) ยกร่างแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากการสัมภาษณ์

4) นำแบบร่างแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 ประเมินแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1) ผู้วิจัยนำร่างแนวทางที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจัดทำแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งมีความเชื่อมั่นด้านความเหมาะสม เท่ากับ 0.97 และความเชื่อมั่นด้านความเป็นไปได้ เท่ากับ 0.98

2) นำส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 สร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาตามคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างน้อย 10 ปี มีผลงานทางด้านวิชาการที่โดดเด่น จำนวน 1 คน เป็นนักวิชาการทางด้านการศึกษามีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านการศึกษา มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 10 ปี มีผลงานทางด้านวิชาการที่โดดเด่น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน

2) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกำหนดให้มีคุณสมบัติเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หรือด้านการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาตามคุณสมบัติ ดังนี้ เป็นศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 10 ปี ซึ่งมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านการศึกษา จำนวน 1 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านการศึกษา ที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 10 ปี ที่มีผลงานทางด้านวิชาการที่โดดเด่น อยู่ในสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินรางวัลสถานศึกษาคุณภาพหรือได้รับรางวัลจากการประเมินคุณภาพ

สถานศึกษา ระดับชาติ จำนวน 2 คน และเป็นนักวิชาการทางด้านการศึกษามีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านการศึกษา จำนวน 2 คน

ระยะที่ 2 ประเมินแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 157 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 314 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มจากจำนวนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 157 โรงเรียน ประกอบด้วยใช้การเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970; Leekitwattana, 2010) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ รวมทั้งสิ้น 226 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหนังสือแจ้งความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแสดงความคิดเห็นความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและหลักวิชาการของแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้วยตัวเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถาม พร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 226 ฉบับ โดยแบบสอบถามเป็นแบบประเมินอยู่ในรูปแบบของ Google Forms ในระหว่างวันที่ 5-23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 5 คน มาวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยการสรุปและนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

2) นำแบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 5 ฉบับ ตรวจสอบความครบถ้วนตามเนื้อหา และนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยนำรายการที่ได้ค่าความสอดคล้อง 0.60-1.00 มาใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จากนั้นวิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของลิเคิร์ต (Likert, 1967 Cited in Worakam, 2013) ซึ่งแบ่งค่าเฉลี่ยเป็นช่วง 5 ระดับ และกำหนดส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาค่าการกระจายของคะแนน แล้วนำมาแปลผลความหมายควบคู่กับค่าเฉลี่ย ใช้วิธีการพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความเหมาะสมและระดับความเป็นไปได้กับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดให้ ($\bar{X}$) = 3.50 ด้วยสถิติทดสอบที (t-test) โดยแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทุกแนวทางปฏิบัติต้องมีค่า t สูงกว่าค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้อย่างมีนัยยะทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าจากแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (ฉบับร่าง) จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังเคราะห์การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ จากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการด้านศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ทั้งนี้ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ร่างแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การนำองค์กร มี 9 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 2 กลยุทธ์ มี 7 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 3 นักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย มี 7 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มี 7 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 5 บุคลากร มี 6 แนวทางปฏิบัติ ด้านที่ 6 การปฏิบัติงานวิชาการ มี 9 แนวทางปฏิบัติ และด้านที่ 7 ผลลัพธ์ มี 11 แนวทางปฏิบัติ รวมทั้งสิ้น 56 แนวทางปฏิบัติ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทุกแนวทางปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตารางที่ 1 สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (เกณฑ์ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.50$)

แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การนำองค์กร	4.61	0.50	มากที่สุด	4.57	0.51	มากที่สุด
2	กลยุทธ์	4.59	0.53	มากที่สุด	4.55	0.51	มากที่สุด
3	นักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย	4.59	0.50	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
4	การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	4.56	0.53	มากที่สุด	4.55	0.54	มากที่สุด
5	บุคลากร	4.57	0.52	มากที่สุด	4.54	0.52	มากที่สุด
6	การปฏิบัติงานวิชาการ	4.55	0.53	มากที่สุด	4.53	0.53	มากที่สุด
7	ผลลัพธ์	4.54	0.52	มากที่สุด	4.52	0.53	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.57	0.52		4.55	0.52	

ผลการวิจัยพบว่าประเมินแนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การนำองค์กร ด้านที่ 2 กลยุทธ์ ด้านที่ 3 นักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ด้านที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านที่ 5 บุคลากร ด้านที่ 6 การปฏิบัติงานวิชาการ และด้านที่ 7 ผลลัพธ์ รวมทั้งสิ้น 56 แนวทางปฏิบัติ โดยความเหมาะสมมีผลเฉลี่ยรวม $\bar{X} = 4.57$ และ S.D. = 0.52 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกแนวทางปฏิบัติ และความเป็นไปได้อาจมีผลเฉลี่ยรวม $\bar{X} = 4.55$ และ S.D. = 0.52 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกแนวทางปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.50 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยเป็นโมเดลของแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังนี้

Figure 1: The Administrative Guidelines for Academic Excellence in Schools

องค์ประกอบที่ได้จากผลการวิจัยแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากภาพรวมมีความเหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ คือ ด้านการนำองค์กร ($\bar{X} = 4.61$) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ($\bar{X} = 4.59$) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.54$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านปฏิบัติงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.55$) และด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.54$)

ความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากภาพรวมมีความเป็นไปได้โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ คือ ด้านการนำองค์กร ($\bar{X} = 4.57$) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ($\bar{X} = 4.56$) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.55$) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.55$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.54$) ด้านปฏิบัติงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.53$) และด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.52$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถเมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของ ด้านที่ 1 การนำองค์กร มีแนวทางปฏิบัติ 9 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม วางทิศทางการดำเนินงานวิชาการ ตลอดจนเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกันกับครู และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และค่านิยมของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ เกิดความเข้าใจและเป้าหมายร่วมกัน เสริมสร้างความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของครู ซึ่งช่วยให้การบริหารมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบท และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างมั่นคง สอดคล้องกับ Kangjarenlab and Monthaison (2024) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนว ทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านที่ 1 ด้านการนำองค์กร มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ครูและบุคลากร มีการวางแผนร่วมกันในการทำงาน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควรให้บุคลากรมี บทบาทเป็นผู้นำตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย บริหารงานแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนตามความถนัดและ ความสามารถของบุคลากร ส่งเสริมในการพัฒนาตนเองของบุคลากร และผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีเป็น โด่งให้บุคลากร

2. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่ 2 กลยุทธ์ มีแนวทาง ปฏิบัติ 7 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินและปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานและผลสำเร็จของงานวิชาการทุกขอบข่าย งานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินเป็นกระบวนการสำคัญในการติดตามและพัฒนาคุณภาพ งานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อบกพร่องได้ชัดเจน แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ส่งเสริม การบริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ และสร้างความตระหนักรู้ให้ครูและบุคลากรในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง เพิ่มความยืดหยุ่นและศักยภาพในการปรับตัวของสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับ Kangjarenlab and Monthaison (2024) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กร คุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านที่ 2 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารต้องบริหารงานโดยให้ความสำคัญของ บริบทของสถานศึกษา มีการวางแผนในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา บริหารงานโดยนำวงจร คุณภาพ PDCA มาใช้ในการวัดความสำเร็จและรักษาความสำเร็จอย่างยั่งยืนของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายและไม่บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนของ สถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร บริหารงานโดยยึด เป้าหมาย กระบวนการ และผลลัพธ์ มีการกำหนดเป้าหมาย และสร้างเครื่องมือที่มีเกณฑ์วัดที่ชัดเจน และต้องมีการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เป็นระยะเพื่อรักษาความสำเร็จขององค์กรอย่าง

3. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่ 3 นักเรียนและผู้มีส่วน ได้เสีย มีแนวทางปฏิบัติ 7 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทางปฏิบัติที่มีความ เป็นไปได้สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียอยู่ เสมอ ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินความพึงพอใจช่วยให้สถานศึกษารับทราบความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อระบุจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา ส่งเสริมการจัด การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือ ความไว้วางใจ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับ Pui-ngam (2015) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการ พัฒนาการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ แห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า มีแนวทางการบริหารที่แก้ไขปัญหาในเรื่องโรงเรียนขาดการสร้างตระหนักรู้ให้กับ ผู้ปกครองในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหานักเรียนคือ ผู้อำนวยการพัฒนาวิธีการรับฟังความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความหลากหลายช่องทางมากขึ้น

4. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีแนวทางปฏิบัติ 7 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทาง ปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการจัดทำระบบ รวบรวม จัดเก็บข้อมูล

สารสนเทศ และการจัดการความรู้ อย่างถูกต้อง แม่นยำ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลและสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดทำฐานข้อมูลที่มีคุณภาพช่วยสนับสนุนการวางแผนและตัดสินใจด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นระบบช่วยให้เข้าถึงง่าย ประเมินผลได้ แม่นยำ และปรับกลยุทธ์ได้ตรงจุด อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาศักยภาพบุคลากร ลดความซ้ำซ้อน และขับเคลื่อนคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ Pakwan (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า ด้านการวัดผล การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีแนวทางการบริหาร ดังนี้ มีการคัดเลือกข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสารสนเทศที่ได้มีระบบรวบรวมข้อมูล สารสนเทศและการจัดการความรู้ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้จากกระบวนการทำงาน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน สรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

5. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่ 5 บุคลากร มีแนวทางปฏิบัติ 6 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรอัตรากำลังและประเมินขีดความสามารถของบุคลากรเกี่ยวกับงานบริหารวิชาการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดสรรบุคลากรด้านวิชาการให้เหมาะสมกับหน้าที่และทักษะ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน สอดคล้องกับเป้าหมายสถานศึกษา ส่งเสริมศักยภาพ ขวัญกำลังใจ และการใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างคุ้มค่า ทำให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Wongsuwan (2016) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในกลุ่มสุระนารายณ์ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี พบว่า หมวดที่ 5 การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน โรงเรียนวิเคราะห์อัตรากำลังคนในปัจจุบัน เพื่อวางแผนความต้องการอัตรากำลังคนในอนาคต โรงเรียนสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความถนัด และความสามารถพิเศษของครูและบุคลากร โดยนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาก่อนมอบหมายงานเพื่อใช้คนให้ถูกงาน และสอดคล้องกับ Anusuriya, Purisarn, and Chutchaipolrut (2024) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 : กรณีศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานและการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมผลลัพธ์ด้านผู้เรียนที่เป็นเลิศ

6. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่ 6 การปฏิบัติงานวิชาการ มีแนวทางปฏิบัติ 9 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานเป็นระบบอย่างมีขั้นตอน เพื่อนำไปพัฒนางานบริหารวิชาการของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานอย่างเป็นระบบช่วยให้สถานศึกษาตรวจสอบ วิเคราะห์ และปรับปรุงงานได้ตรงจุด ส่งเสริมความตระหนักในบทบาทของบุคลากร และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้ทันสมัยและยั่งยืน สอดคล้องกับ Pakwan (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า ด้านกระบวนการดำเนินการ ควรมีแนวทางในการบริหาร ดังนี้ร่วมกันวางแผนและออกแบบกระบวนการทำงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เป็นระบบ มีการกำหนดกระบวนการทำงานและข้อกำหนดที่สำคัญในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงานซึ่งกันและกันของบุคลากรในสถานศึกษา

มีการสนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานระหว่างบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการทำงาน มีการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษา

7. แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านที่ 7 ผลลัพธ์ มีแนวทางปฏิบัติ 11 แนวทาง โดยแนวทางปฏิบัติที่มีความเหมาะสมสูงสุดและแนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือ สถานศึกษามีผลการปฏิบัติงานด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม วางทิศทางการดำเนินงานวิชาการ ตลอดจนเป้าหมายของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาควรวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน พร้อมติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับเป้าหมายที่แท้จริง ทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมของบุคลากร ซึ่งเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีคุณภาพสอดคล้องกับ Boriboon (2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตราชนครินทร์ ตามแนวคิดคุณลักษณะของนักคิดเชิงวิพากษ์ พบว่า พัฒนาการนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศในการมุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะเปิดใจกว้าง มุ่งเน้นการนำองค์กรโดยผู้นำระดับสูงที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะเปิดใจกว้าง กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ที่พัฒนาคุณลักษณะเปิดใจกว้างของนักเรียน ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ที่พัฒนาคุณลักษณะเปิดใจกว้างให้ครู ดำเนินการพัฒนานักเรียนร่วมกัน

สรุป

แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยอาศัยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้ร่างแนวทางการบริหารจำนวน 7 ด้าน รวม 56 แนวทางปฏิบัติ ได้แก่ ด้านการนำองค์กร (9 แนวทาง) ด้านกลยุทธ์ (7 แนวทาง) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (7 แนวทาง) ด้านการวัด วิเคราะห์ และจัดการความรู้ (7 แนวทาง) ด้านบุคลากร (6 แนวทาง) ด้านการปฏิบัติงานวิชาการ (9 แนวทาง) และด้านผลลัพธ์ (11 แนวทาง) โดยแนวทางทั้งหมดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารทั้ง 56 แนวทาง พบว่ามีระดับความเหมาะสมเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.52) และความเป็นไปได้เฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.52) อยู่ในระดับ "มากที่สุด" ทุกแนวทาง และมีค่ามากกว่าเกณฑ์ 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการของสถานศึกษาดังกล่าว มีความครบถ้วน ชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบริบทของพื้นที่ ทำให้สามารถยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการควรมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในกระบวนการของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการดำเนินงานชัดเจน ควบคู่ไปกับการเปิดโอกาสให้บุคลากร

นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนมีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและทิศทางในการขับเคลื่อนงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สถานศึกษาควรศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทของตนเองอย่างรอบด้าน เพื่อนำแนวทางการบริหารจัดการไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละแห่ง ทั้งนี้ จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการ ประกอบด้วย 7 ด้าน รวม 56 แนวทางปฏิบัติ ดังนั้น สถานศึกษาควรพิจารณาคัดเลือกเฉพาะแนวทางที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของตน เนื่องจากแต่ละสถานศึกษามีลักษณะการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไป

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาได้นำแนวทางการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้การสนับสนุนและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการ โดยควรจัดทำแผนพัฒนาแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการให้ความช่วยเหลือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และสะท้อนผลการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัด ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารเพื่อความเป็นเลิศทั้ง 7 ด้านอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการไปขยายขอบเขตของการศึกษาจากระดับเขตพื้นที่การศึกษาเดียว ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบหลายเขตพื้นที่ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบแนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศในงานวิชาการได้อย่างครอบคลุมและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศไปปฏิบัติจริง ว่ามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หรือพัฒนาการทางวิชาการของโรงเรียนในระดับใด เพื่อวัดประสิทธิภาพของแนวทางที่พัฒนาไว้

2.3 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศในงานวิชาการกับปัจจัยอื่น เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความร่วมมือของครูและบุคลากร หรือทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้เข้าใจปัจจัยเกื้อหนุนหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

References

- Anusuriya, P., Purisarn, K., & Chutchaipolrut, A. (2024). Quality School Management towards Excellence under the Jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office Area 4: A Case Study. *Phimoldhamma Research Institute Journal*, 11(1), 77-92.
- Boriboon, K. (2020). *Guidelines for Developing Management Excellence of Schools under Ratchanakarin Multi-Campus Based on the Critical Thinker's Characteristics Concept*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.

- Kangjarenlab, P., & Monthaison, T. (2024). Guidelines for Developing Quality Educational Institutions: Schools in Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of Mani Chettha Ram Wat Chommani*, 7(4), 488-502.
- Leekitwattana, P. (2010). *Educational Research Methods*. Bangkok: Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang.
- Office of Primary Educational Service Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya 2. (2024). *Action Plan for the Fiscal Year 2024*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Author.
- Office of Primary Educational Service Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya 2. (2025). *Action Plan for the Fiscal Year 2025*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Author.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Quality Award Criteria of the Office of the Basic Education Commission (OBECQA) 2022–2025*. Bangkok: Author.
- Pakwan, C. (2022). *Development of Management Guidelines toward Excellence for Small Schools under Mukdahan Primary Educational Service Area Office*. (Master's Thesis). Mahasarakham University. Maha Sarakham.
- Pui-Ngam, C. (2015). *Guidelines for Developing Management of International Standard Schools according to the Quality Award Criteria of the Office of the Basic Education Commission*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Wongsuwan, J. (2016). Guidelines for Educational Opportunity Extension School Management toward Excellence under Suranarai Group, Chaibadan District, Lopburi. *An Online Journal of Education*, 11(4), 197-210.
- Worakam, P. (2013). *Educational Research*. Mahasarakham: Taksila Printing.